

- 2.2 radno vrijeme aerodroma, sredstava i službi;
- 2.3 carinsku, pasošku i zdravstvenu službu;
- 2.4 privremene opasne, zabranjene i ograničene zone i opasnosti po zračnu plovidbu, vojne vježbe i grupno letenje zrakoplova;
- 2.5 privremena oblasti ili rute ili njihove dijelove na kojima postoji mogućnost presretanja.

DIO 3

- 3. Uspostavljanje i unaprijed predviđene značajne promjene koje se odnose na:
 - 3.1 nove aerodrome namijenjene obavljanju međunarodnog IFR prometa;
 - 3.2 nove poletno-sletne staze namijenjene za obavljanje IFR prometa na međunarodnim aerodromima;
 - 3.3 izradu i strukturu mreže ruta zračnog prometa;
 - 3.4 dizajn i strukturu seta terminalnih procedura (uključujući promjene smjerova u proceduri nastalih promjenom magnetne deklinacije);
 - 3.5 okolnosti navedene u stavku (1) ovog članka, ako je njima zahvaćena čitava teritorija države ili bilo koji njen značajan dio ili ako se zahtijeva koordinacija između susjednih država.

На основу члана 16. и члана 61. став (1) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), члана 14. став (1) Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК О УСЛУГАМА ВАЗДУХОПЛОВНОГ ИНФОРМИСАЊА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

- (1) Овим правилником се прописује начин пружања услуга ваздухопловног информисања, укључујући и захтјеве који се односе на систем квалитета.
- (2) Овим правилником се ближе прописује садржај и изглед елемената Интегрисаног пакета ваздухопловних информација (у даљем тексту: IAIP), врсте података који се уносе у IAIP, извори података и начин прикупљања, достављања и објављивања података.

Члан 2.

(Појмови и скраћенице)

- (1) Појмови који се употребљавају у овом правилнику имају следеће значење:
 - a) **Аеродром (Aerodrome)**: Унапријед дефинисано подручје на копну или води (укључујући све објекте, инсталације и опрему) намијењено за слијетање, полијетање и кретање ваздухоплова у било којем дијелу или цјелини;
 - b) **Аеродромски оператор**: физичко или правно лице којем је издата потврда за кориштење аеродрома од стране надлежне ваздухопловне власти;
 - c) **Амандман на AIP (AIP Amendment)**: Садржи измјене сталне природе информација објављених у AIP-у;
 - d) **AIS производ (AIS product)**: Ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације у форми елемената Интегрисаног пакета ваздухопловних информација (изузев NOTAM-а и PIB-а), укључујући ваздухопловне карте или у форми погодних/одговарајућих електронских медија;

- e) **Апсолутна висина (Altitude)**: Вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мјерено од средњег нивоа мора (MSL - Mean Sea Level);
- f) **Аспекти људског фактора (Human factor principles)**: Начела која се примјењују на пројектовање ваздухоплова, сертификацију, обуку особља, операције и одржавање, а чији је циљ безбједна интеракција између човјека и компоненти других система, узимајући у обзир значај људских могућности;
- g) **Датум (Date)**: Било која величина или скуп величина који може да служи као референца или основа за израчунавање других величина (ISO 19104*);
- h) **Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation)**: Надлежна ваздухопловна власт Босне и Херцеговине;
- i) **Државна надзорна власт/Национално надзорно тијело (National Supervisory Authority)**: означава BHDCA;
- j) **Додаци на AIP (AIP Supplement)**: Привремене измјене информација у AIP-у, које се објављују на посебним/издвојеним страницама;
- k) **Гаранција квалитета (Quality assurance)**: Дио управљања квалитетом који се бави обезбјеђивањем увјерења да ће захтјеви квалитета бити испуњени (ISO 9000*);
- l) **Геоид (Geoid)**: Површина једнаких потенцијала (еквипотенцијална површина) у пољу Земљине гравитације која се поклапа са неизмијереним средњим нивоом мора континуирано продуженим кроз континенте. Облик геоида је неправилан због локалних гравитационих поремећаја (плима, салинитет, струјања, и сл) и смјер гравитације је управан/нормалан на геоид у свакој тачки;
- m) **Грегоријански календар (Gregorian calendar)**: Календар у општој употреби. Први пут је уведен 1582. године како би се дефинисала година која ближе апроксимира тропску годину него Јулијански календар (ISO 19108*);
- n) **Хелидром (Heliport)**: Аеродром или одређена површина на земљи или објекту која је, у потпуности или дјелимично, намијењена за слијетање, полијетање и кретање хеликоптера на земљи;
- o) **Интегрисани пакет ваздухопловних информација (Integrated Aeronautical Information Package)**: Пакет који се састоји од следећих елемената:
 - 1) Зборник ваздухопловних информација, укључујући амандмане на AIP;
 - 2) Додатке на AIP;
 - 3) Хитних ваздухопловних обавјештења – NOTAM и Претполетних информативних билтена;
 - 4) Ваздухопловних информативних циркулара (AIC);
 - 5) Контролних листа и листа важећих NOTAM - а; и
 - 6) Интегритет ваздухопловних података (Integrity (aeronautical data)): Степен поузданости да ваздухопловни подаци и њихове вриједности нису били изгубљени или промијењени од времена настанка или овлаштене измјене;

- г) **Календар** (*Calendar*): Дискретни временски референтни систем који служи као основа за дефинисање временског положаја с временском јединицом од једног дана (ISO 19108*);
- с) **Карактеристика објекта** (*Feature attribute*): Карактеристика објекта (ISO 19101*), Карактеристика објекта садржи назив, тип података и домен вриједности који му је додијељен;
- т) **Класификација интегритета** (*Integrity classification*): Класификација заснована на потенцијалном ризику који произилази из кориштења изгубљених или измијењених података. Ваздухопловни подаци се по интегритету класификују као:
- 1) рутински подаци: постоји врло мала вјероватноћа да кориштењем грешком измијењених рутинских података наставак летења или слијетање ваздухоплова буде врло ризично са могућношћу катастрофе;
 - 2) битни подаци: постоји мала вјероватноћа да кориштењем грешком измијењених битних података наставак летења или слијетање ваздухоплова буде врло ризично са могућношћу катастрофе;
 - 3) критични подаци: постоји велика вјероватноћа да кориштењем грешком измијењених критичних података наставак летења или слијетање ваздухоплова буде врло ризично са могућношћу катастрофе;
 - 4) Контролисана зона (*Control zone*): Контролисани ваздушни простор који се простира од земље до одређеног нивоа у висину;
 - 5) Контролисана област (*Control area*): Контролисани ваздушни простор који се простира изнад утврђене границе изнад земље.
- у) **Контрола цикличне редуванције** (*Cyclic redundancy check*): Математички алгоритам који се примјењује на бројчано изражавање података, који омогућава ниво безбједности у односу на губитак или промјену података;
- в) **Квалитет података** (*Data quality*): Степен или ниво поузданости да пружени подаци испуњавају захтјеве корисника у погледу тачности, резолуције и интегритета;
- з) **Квалитет** (*Quality*): Степен у којем скуп својствених карактеристика испуњава захтјеве (ISO 9000*);
- аа) **Контрола квалитета** (*Quality control*): Оперативни поступци и активности које се користе да би се испунили захтјеви за квалитет (ISO 9000*);
- бб) **Маневарска површина** (*Maneuvering area*): Дио аеродрома који је одређен за полијетање, слијетање и рулање ваздухоплова, осим платформи;
- сц) **Међународна NOTAM канцеларија** (*International NOTAM Office (NOF)*): Канцеларија успостављена од стране државе у сврху размјењивања NOTAM -а на међународном нивоу;
- дд) **Међународни аеродром** (*International airport*): Било који аеродром који је држава чланица, на чијој се територији аеродром налази, одредила за аеродром уласка и одласка у међународном ваздушном саобраћају, на коме се спроводе формалности које се тичу царине, имиграције, здравства, животињског и биљног карантина и слични поступци;
- ее) **Метаподаци** (*Metadata*): Представљају податке о подацима (ISO 19115*). Метаподаци пружају структурисани опис садржаја, квалитета, стања или других карактеристика података;
- фф) **Надморска висина аеродрома** (*Aerodrome elevation*): Надморска висина највише тачке на површини за слијетање;
- гг) **Надморска висина** (*Elevation*): Вертикално растојање тачке или нивоа мора на површини земље, мјерено од средњег нивоа мора.
- hh) **NOTAM** (*Notice to Airmen*): Телекомуникационо дистрибуирана порука која садржи информације о успостављању, стању или измјени ваздухопловног средства, услуге, поступка или опасности, чије је благовремено познавање неопходно особљу које учествује у припреми и извршавању летења;
- ii) **Област информисања ваздухоплова у лету** (*Flight Information Region – FIR*): Ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и узбуњивања;
- jj) **Ограничена зона** (*Restricted area*): Дио ваздушног простора у коме се на одређено вријеме летење ваздухоплова ограничава и одвија према унапријед одређеним условима;
- kk) **Опасна зона** (*Danger area*): Дио ваздушног простора утврђених димензија унутар којег, у одређеним периодима, могу постојати активности опасне по летење ваздухоплова;
- ll) **Платформа** (*Apron*): Одређено подручје које је намијењено за смјештај ваздухоплова ради укрцавања или искрцавања путника, утовара или истовара поште или терета, снабдијевања горивом, паркирања или одржавања;
- mm) **Пружалац услуга ваздухопловног информисања**: Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби (BHANSA) или друга организација која посједује важећи сертификат за пружање услуга ваздухопловног информисања, а именована је од стране надлежне ваздухопловне власти;
- nn) **Полетно-слетна стаза** (*Runway*): Дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну намијењена за слијетање и полијетање ваздухоплова;
- оо) **Површ за прикупљање података о препрекама/терену** (*Obstacle/terrain data collection surface*): Одређена површ намијењена прикупљању података о препрекама/терену;
- pp) **Позиција** (географска) (*Position (geographical)*): Скуп координата (географска ширина и географска дужина) утврђених у односу на референтни математички елипсоид којим се дефинише позиција тачке на површини Земље;
- гг) **Препрека** (*Obstacle*): Означаваче све фиксне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове дијелове, који:
- 1) су смјештени на површини намијењеној за кретање ваздухоплова по тлу; или
 - 2) надвишавају дефинисане површине намијењене за заштиту ваздухоплова у лету; или
 - 3) се налазе изван тих дефинисаних површина и оцијењени су као опасни за ваздушну пловидбу.
- сс) **Претполетни информативни билтен** (*Pre-flight information bulletin*): Приказ актуелних NOTAM

- информација од оперативног значаја, припремљен непосредно прије извршења лета;
- tt) **Прелазна апсолутна висина** (*Transition Altitude*): Апсолутна висина на којој или испод које се вертикална позиција ваздухоплова изражава као апсолутна висина;
- uu) **Праг** (*Threshold*): Почетак дијела полетно-слетне стазе употребљив за слијетање;
- vv) **Принцип људског фактора** (*Human Factor Principles*): Принципи који се примјењују у дизајну, сертификацији, обуци, операцијама и одржавању у ваздухопловству и који теже безбједном интерфејсу између људи и других компоненти система узимајући у обзир људске могућности;
- zz) **Регулисање и контрола ваздухопловних информација** (*AIRAC*): Систем са сврхом правременог најављивања околности које захтијевају значајне измјене у оперативној пракси, заснован на заједничким, унапријед одређеним датумима ступања на снагу;
- aaa) **Резолуција** (*Resolution*): Број јединица или цифара помоћу којих се измјерена или израчуната вриједност изражава и користи;
- bbb) **Рулна стаза** (*Taxiway*): Одређена површина на аеродрому на копну која је намијењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање различитих дијелова аеродрома, укључујући:
- 1) стазу за кретање ваздухоплова до паркинг позиције – дио платформе који је пројектован као рулна стаза и која омогућава приступ искључиво паркинг позицијама;
 - 2) рулну стазу на платформи - дио система рулних стаза који се налази на платформи и којим се обезбјеђује путања за кретање ваздухоплова преко платформе;
 - 3) рулну стазу за брзи излазак ваздухоплова - рулна стаза која је повезана са полетно-слетном стазом под оштрим углом и која је пројектована тако да омогућава да ваздухоплов који је слетио изађе са полетно-слетне стазе при већим брзинама од оних које постижу на другим стазама за излазак ваздухоплова, чиме се смањује вријеме заузетости полетно-слетне стазе;
 - 4) Сертификација (*Certification*): Представља поступак утврђивања усклађености подносиоца захтјева са примјенљивим захтјевима, укључујући одредбе Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине и прописе донесене на основу тог закона, као и издавање одговарајућег сертификата који потврђује такву усклађеност и упис имаоца сертификата у релевантан регистар;
 - 5) Слиједљивост (*Traceability*): Способност праћења историје, примјене или локације предмета разматрања;
 - 6) Спецификација информационог производа (*Data Product Certification*): Детаљан опис скупа података или серије скупа података заједно са додатним информацијама које омогућавају креирање тог скупа или серије скупа података, његово достављање другом лицу и кориштење од стране другог лица (ISO 19131*). Спецификација информационог производа даје опис свих података и спецификацију за мапирање свих података у скуп података. Може да се користи за производњу, продају, крајњу употребу или у друге сврхе;
- 7) Тачност (*Accuracy*): Степен подудараности између предвиђене или измјерене вриједности и стварне вриједности;
- 8) Терен (*Terrain*): Површина Земље која садржи природно настале елементе, као што су брда, гребени, долине, водене површине, површине које су трајно под снијегом и ледом, искључујући препреке;
- 9) Ундулација геоида (*Geoid undulation*): Одступање геоида изнад или испод референтног математичког елипсоида;
- 10) Управљање квалитетом (*Quality management*): Координисане активности које усмјеравају и контролишу организацију у погледу квалитета (ISO 9000*);
- 11) Управљање ваздухопловним информацијама (*Aeronautical Information Management*): Динамичко, интегрисано управљање ваздухопловним информацијама кроз пружање и размјену дигиталних ваздухопловних података гарантованог квалитета у сарадњи са свим учесницима;
- 12) Услуге ваздухопловног информисања (*Aeronautical Information Services*): Услуге успостављене у оквиру утврђене области покривености којима се пружају ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације неопходни за безбједну, редовну и ефикасну ваздушну пловидбу;
- 13) Услуге у ваздушној пловидби: Општи појам који означава пружање услуга ваздухопловног информисања, контроле ваздушног саобраћаја, навигације, комуникације, надзора и метеоролошких услуга;
- ccc) **Валидација** (*Validation*): Потврда, кроз пружање објективних доказа, да су испуњени захтјеви за специфичну намјерану употребу или примјену (ISO 9000*);
- ddd) **Ваздухопловни подаци** (*Aeronautical data*): Представљају формализован приказ ваздухопловних чињеница, концепата или упутстава, подесан за комуникацију, интерпретацију, тумачење или обраду;
- eee) **Ваздухопловне информације** (*Aeronautical information*): Информације које произилазе из прикупљања, анализе и форматирања ваздухопловних података;
- fff) **Ваздухопловни информативни циркулар** (*Aeronautical Information Circular*): Обавјештење које садржи информације које се не могу објавити путем NOTAM-а или AIP-а, које се односе на безбједност летења, ваздушну пловидбу, технички, административни или законодавни садржај;
- ggg) **Ваздухоплов** (*Aircraft*): Свака машина која се одржава у атмосфери због реакције ваздуха, осим реакције ваздуха у односу на земљишну површину;
- hhh) **Верификација** (*Verification*): Потврда, кроз пружање објективних доказа, да су задовољени специфични захтјеви (ISO 9000*);

- iii) **Видљивост дуж полетно-слетне стазе** (*Runway Visual Range - RVR*): Растојање до којег пилот ваздухоплова који се налази на оси полетно-слетне стазе може да види ознаке на површини полетно-слетне стазе или свјетла која означавају полетно-слетну стазу или њену осу;
- jjj) **Забрањена зона** (*Prohibited area*): Ваздушни простор одређених димензија изнад земље или територијалних вода неке државе у којем је летење ваздухоплова забрањено;
- kkk) **Зактјев** (*Requirement*): Потреба или очекивање које је утврђено, опште примљено или обавезно (ISO 9000);
- lll) **Зборник ваздухопловних информација** (*Aeronautical Information Publication*): Зборник који објављује држава или се објављује у име државе и садржи ваздухопловне информације трајног карактера значајне за ваздушну пловидбу;
- mmm) **Зона идентификације за потребе ваздушне одбране** (*Air Defence Identification Zone*): Посебно одређени ваздушни простор утврђених димензија у оквиру ког ваздухоплови морају да поштују посебне поступке за идентификацију и извјештавање, поред оних који се односе на пружање услуга у ваздушном саобраћају;
- nnn) **Зона без препрека** (*Obstacle free zone*): Ваздушни простор изнад унутрашње границе површи, унутрашњих прелазних површи и површи прекинутог слијетања и онај дио заштитног појаса ограниченог тим површинама у коме нема продора било које фиксне препреке, осим лаких и ломљивих објеката који се користе за навигацију.
- *ISO Стандард
- **9000 - Quality Management System** - Fundamentals and Vocabulary (Основе и рјечник: представља концепт система управљања, као и терминологију која се користи)
 - **19101 - Geographic information - Reference Model** (Стандардизација географских информација - референтни модел)
 - **19104 - Geographic information - Terminology** (Стандардизација географских информација - терминологија)
 - **19108 - Geographic information - Temporal schema** (Стандардизација географских информација - временска шема)
 - **19109 - Geographic information - Rules for application schema** (Стандардизација географских информација - правила за примјену шема)
 - **19110 - Geographic information - Feature cataloguing schema** (Стандардизација географских информација - карактеристика каталогизације шема)
 - **19115 - Geographic information - Metadata** (Стандардизација географских информација - метаподатак)
 - **19117 - Geographic information - Portrayal** (Стандардизација географских података - опис)
 - **19131 - Geographic information - Data product specification** (Стандардизација географских података - спецификације)
- (2) Скраћенице употријебљене у овом правилнику имају следеће значење:
- a) **AIC** (*Aeronautical Information Circular*) - Ваздухопловни информативни циркулар;
 - b) **AIP** (*Aeronautical Information Publication*) - Зборник ваздухопловних информација;
 - c) **AIS** (*Aeronautical Information Services*) - Услуге ваздухопловног информисања у ваздушној пловидби;
 - d) **AIRAC** (*Aeronautical Information Regulation and Control*) - Регулисање и контрола ваздухопловних информација;
 - e) **AMDT** (*Amendment (AIP Amendment)*) - Амандман на AIP;
 - f) **AFTN** (*Aeronautical Fixed Telecommunication Network*) - Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа;
 - g) **ATM** (*Air Traffic Management*) - Управљање ваздушним саобраћајем;
 - h) **ATS** (*Air Traffic Services*) - Услуге контроле ваздушног саобраћаја у ваздушној пловидби;
 - i) **AIP SUP** (*AIP Supplement*) - Додаци на AIP;
 - j) **BHDCA** (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*) - Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине;
 - k) **CPDLC** (*Controller-pilot data link communications*) - Комуникација преносом података контролор-пилот;
 - l) **CRC** (*Cyclic Redundancy Check*) - Провјера цикличне редунданције;
 - m) **CTA** (*Control Area*) - Контролисана област;
 - n) **CTZ** (*Control Zone*) - Контролисана зона;
 - o) **D** (*Danger Area*) - Опасна зона;
 - p) **DME** (*Distance Measuring Equipment*) - Уређај за мјерење удаљености;
 - g) **H24** (*Continuous day and night service*) - Даноноћна служба;
 - s) **FIS** (*Flight Information Service*) - Служба информисања у лету;
 - r) **FATO** (*Final Approach and Take-off Area*) - Зона завршног прилажења и полијетања;
 - t) **IAIP** (*Integrated Aeronautical Information Package*) - Интегрисани пакет ваздухопловних информација;
 - u) **ICAO** (*International Civil Aviation Organisation*) - Међународна организација за цивилно ваздухопловство;
 - v) **ILS** (*Instrument Landing System*) - Систем за инструментално слијетање;
 - z) **IFR** (*Instrument Flight Rules*) - Правила инструменталног летења;
 - aa) **MSL** (*Mean Sea Level*) - Средњи ниво мора;
 - bb) **NOF** (*International NOTAM Office*) - Међународна NOTAM канцеларија;
 - cc) **NOTAM** (*Notice To Airman*) - Телекомуникационо дистрибуирана порука која садржи информације о успостављању, стању или измјени ваздухопловног средства, услуге, поступка или опасности, чије је благовремено познавање неопходно особљу које учествује у припреми и извршењу лета;
 - dd) **NSA** (*National Supervisory Authority*) - Државна надзорна власт/Национално надзорно тијело;
 - ee) **P** (*Prohibited Area*) - Забрањена зона;
 - ff) **QMS** (*Quality Management System*) - Систем управљања квалитетом;
 - gg) **PIB** (*Pre-flight Information Bulletin*) - Претполетни информативни билтен;
 - hh) **R** (*Restricted Area*) - Ограничена зона;
 - ii) **RWY** (*Runway*) - Полетно-слетна стаза;
 - jj) **SARPs** (*Standard and Recommended Practices*) - Стандарди и препоручена пракса (ICAO);
 - kk) **SID** (*Standard Instrument Departure*) - Стандардни инструментални одлазак;
 - ll) **SSR** (*Secondary Surveillance Radar*) - Секундарни надзорни радар;
 - mm) **STAR** (*Standard Instrument Arrival*) - Стандардни инструментални долазак;
 - nn) **THR** (*Threshold*) - Праг полетно-слетне стазе;

- oo) **TLOF** (*Touchdown and Lift-off Area*) - Зона приземљења и узлета;
- pp) **WGS-84** (*World Geodetic System 1984*) - Свјетски геодетски систем;
- rr) **UTC** (*Coordinated Universal Time*) - Универзално координисано вријеме.

Члан 3.

(Надлежности)

- (1) Босна и Херцеговина у складу са ICAO Анексом 15 обезбјеђује: (*ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*):
 - a) пружање услуга ваздухопловног информисања, или
 - b) закључивање споразума са другим државама, потписницама Чикашке конвенције, о заједничком пружању услуга ваздухопловног информисања, или
 - c) делегирање овлаштења за пружање услуга ваздухопловног информисања организацији, под условом да испуњава стандарде и препоручену праксу Анекса 15 Услуге ваздухопловног информисања (*ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*).
- (2) Ваздухопловне информације које су објављене у име и за рачун Босне и Херцеговине, као такве ће бити назначене, односно, мора бити назначено да су објављене од стране Босне и Херцеговине.
- (3) Босна и Херцеговина ће, у складу са Законом о ваздухопловству Босне и Херцеговине, предузети све потребне мјере како би обезбиједила публикавање благовремених и адекватних информација и њихов одговарајући квалитет. Наведене информације/подаци се односе на оне информације/податке које Босна и Херцеговина обезбјеђује унутар своје територије, као и за области на којима је Босна и Херцеговина одговорна за пружање услуга ваздушне пловидбе изван своје територије.
- (4) ВНДСА обезбјеђује одговарајући надзор примјене овог правилника, нарочито на безбједне и ефикасне операције пружаоца услуга ваздухопловног информисања, који пружају услуге у ваздушном простору који је у надлежности Босне и Херцеговине.
- (5) ВНДСА спроводи одговарајуће надзоре и прегледе ради провјере усклађености са општим и посебним захтјевима пружања услуга ваздухопловног информисања.
- (6) ВНДСА ће закључити одговарајуће споразуме о сарадњи како би обезбиједила адекватан надзор пружаоца услуга ваздухопловног информисања који посједује важећи сертификат друге државе, а који пружа услуге које се односе на ваздушни простор у надлежности Босне и Херцеговине.

Члан 4.

(Задаци пружаоца услуга ваздухопловног информисања)

- (1) Задатак пружаоца услуга ваздухопловног информисања је да обезбиједи проток тачних информација које су неопходне за безбједност, регуларност и ефикасност међународне ваздушне пловидбе.
- (2) Задаци пружаоца услуга ваздухопловног информисања одређени су према стварној ситуацији у простору надлежности и састоје се у следећем:
 - a) координација са конкретним службама гдје се јављају извори ваздухопловних информација;
 - b) координација између пружаоца услуга ваздухопловног информисања и аеродромског оператора;
 - c) прикупљање свих важних података за летење у простору надлежности од којих се припрема ваздухопловна информација;
 - d) провјера доспјелих података у сврху одређивања вјеродостојности елемената битних за трајање и тачност информација;
 - e) одређивање форме и приоритета достављања информација;
 - f) обрада информација;
 - g) дистрибуција података и информација потенцијалним корисницима информација;
 - h) дистрибуција, на бази међународних обавеза, ваздухопловних података и информација, као и података важних за ваздухопловне информације другим државама или пружаоцима услуга ваздухопловног информисања других држава;
 - i) развој и оптимизација метода рада и организације пружалаца услуга ваздухопловног информисања;
 - j) публикавање разлика између прописа Босне и Херцеговине, односно прописа надлежне ваздухопловне власти, и стандарда и препоручене праксе садржаних у ICAO Анексима.
- (3) Процедуре координације, начин доставе, рокови, садржај, ажурирање, чување, као и остали подаци од значаја за безбједно одвијање операција ваздухоплова и ваздушне пловидбе, регулисаће међусобним споразумом пружалаца услуга ваздухопловног информисања и конкретне службе, укључујући и аеродромског оператора.
- (4) Наведени задаци из става (2) овог члана се постижу кроз снабдијевање ваздухопловним информацијама/подацима неопходним за извршавање њихових одговорних функција свих заинтересованих корисника (летачког особља, оператора и осталих субјеката који су заинтересовани за вођење или развој међународног ваздушног саобраћаја).
- (5) Пружалац услуга ваздухопловног информисања је:
 - a) функционално организован;
 - b) опремљен свим техничким уређајима у функцији обраде и формирања информација;
 - c) кадровски оспособљен, како би се обезбиједио ефикасан и рационалан поступак прибављања, обраде и дистрибуције информација, на начин да профил и број кадрова буде такав да омогући брз и ефикасан рад.
- (6) Пружалац услуга ваздухопловног информисања објављује и дистрибуира IAIP.

Члан 5.

(Одговорности и функције пружаоца услуга ваздухопловног информисања)

- (1) У складу са чланом 4. став (1) овог правилника, пружалац услуга ваздухопловног информисања је одговоран за спровођење задатака наведених у члану 4. овог правилника.
- (2) Пружалац услуга ваздухопловног информисања је једини овлаштен за прикупљање, процјену, израду, објаву, ажурирање и дистрибуцију ваздухопловних података и информација које се односе на FIR Сарајево.
- (3) Ако се услуга ваздухопловног информисања не пружа током 24 часа (H24), услуга мора бити доступна све вријеме док је ваздухоплов у лету у области надлежности пружаоца услуга ваздухопловног

информисања, као и најмање два часа прије и после тог периода.

- (4) Услуга ваздухопловног информисања мора да буде доступна и у друго вријеме ако се о томе постигне споразум између пружаоца услуга ваздухопловног информисања и заинтересованог субјекта.
- (5) За пружање ваздухопловних података и информација прије лета и у току лета, пружалац услуга ваздухопловног информисања ваздухопловне податке обезбјеђује из сљедећих извора:
 - a) од пружаоца услуга ваздухопловног информисања других земаља;
 - b) од осталих извора који могу бити на располагању.
- (6) Ваздухопловни подаци и информације, који се добијају на начин како је то наведено у члану 5. став (5) тачки b) овог правилника, потврђују се прије дистрибуције, уколико је могуће, а уколико нису потврђене прије дистрибуције, биће јасно назначене као такве.
- (7) Пружалац услуга ваздухопловног информисања обезбјеђује ваздухопловне податке и информације потребне за безбједно, редовно и ефикасно одвијање ваздушне пловидбе, и то у облику који је погодан за:
 - a) особље задужено за обављање лета (укључујући летачку посаду), планирање лета и уређаје за симулирање летења;
 - b) пружаоце услуга контроле ваздушног саобраћаја који су одговорни за информисање ваздухоплова у лету и службе задужене за претполетно информисање.
- (8) Ваздухопловне податке и ваздухопловне информације пружалац услуга ваздухопловног информисања ставља на располагање корисницима у виду IАIP-а.
- (9) Пружалац услуга ваздухопловног информисања прикупља и/или одређује поријекло, уређује, обједињује, објављује/складишти и дистрибуира ваздухопловне податке и информације који се односе на територију Босне и Херцеговине, као и на области у којима је Босна и Херцеговина надлежна за пружање услуга контроле ваздушног саобраћаја изван своје територије.
- (10) Пружалац услуга ваздухопловног информисања предузима све потребне мјере како би се обезбједила адекватност и тачност ваздухопловних података и информација и врши редовну провјеру њихове ажурности.

Члан 6.

(Методе рада и оперативни приручници)

Пружалац услуга ваздухопловног информисања мора бити у стању да докаже да су његове методе рада и оперативне процедуре у складу са стандардима у:

- a) Правилнику о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација ("Службени гласник БиХ", број 61/14);
- b) Анексу 3, о метеоролошким услугама за међународну ваздушну пловидбу (*Annex 3, Meteorological Service for International Air Navigation*);
- c) Анексу 4, о ваздухопловним картама (*Annex 4, Aeronautical Charts*); и
- d) Анексу 15, о услугама ваздухопловног информисања (*Annex 15, Aeronautical Information Services*), не доводећи у питање Правилник о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација ("Службени гласник БиХ", број 61/14).

Члан 7.

(Размјена ваздухопловних података/информација)

- (1) Надлежна организациона јединица пружаоца услуга ваздухопловног информисања прима елементе IАIP-а који им дистрибуирају пружаоци услуга других држава и одговара на њихове захтјеве.
- (2) Пружалац услуга ваздухопловног информисања, сходно потребама, испуњава оперативне захтјеве објављивања и пријема NOTAM-а који су дистрибуирани путем телекомуникација.
- (3) У циљу олакшања размјене ваздухопловних података и информација, пружалац услуга ваздухопловног информисања успоставља директну везу са пружаоцима услуга ваздухопловног информисања других држава, како би се олакшала међународна размјена ваздухопловних података и информација.
- (4) Један примјерак сваког елемента IАIP-а, који наручује пружалац услуга ваздухопловног информисања неке државе чланице ICAO-а, биће доступан од стране пружаоца услуга ваздухопловног информисања у Босни и Херцеговини. Тај примјерак има стандардизован облик и биће бесплатан, чак и у случајевима када је надлежност за објаву и дистрибуцију делегирана некој комерцијалној агенцији.
- (5) Размјена више од једног примјерка елемената IАIP-а и осталих докумената ваздухопловне навигације, укључујући и оне који садрже ваздухопловне прописе VHDCА, у писаном и/или електронском облику, са осталим земљама ICAO-а, може бити предмет билатералног споразума.

Члан 8.

(Хоризонтални референтни систем)

- (1) Свјетски геодетски систем - 1984 (WGS-84) користи се као хоризонтални (геодетски) референтни систем за међународну ваздушну пловидбу.
- (2) У складу са ставом (1) овог члана објављене географске координате (које означавају географску ширину и дужину) изражене су у WGS-84 референтном геодетском систему.
- (3) Географске координате које су трансформисане у WGS-84, али чија тачност и примјена на терену не испуњава услове прописане у ICAO Анексу 11, поглавље 2 (ICAO Annex - *Air Traffic Services, Chapter 2*) и ICAO Анекс 14 (*Aerodromes*), Томови I и II, поглавље 2, биће назначени звјездицом (*).
- (4) Редослијед објављивања резолуције географских координата је онакав како је наведено у Табели број 1 Прилога I овог правилника, док ће редослијед табела резолуције географских координата бити као што је наведено у Додатку 6, ICAO Анекса 4, Табела 1 (ICAO Annex 4 - *Aeronautical charts, Appendix 6, Table 1*).

Члан 9.

(Вертикални референтни систем)

- (1) Средњи ниво мора (*MSL - Mean Sea Level*), којим се изражава однос гравитационе висине (надморске висине) у односу на површину познату као геоид, користи се као вертикални референтни систем у међународној ваздушној пловидби.
- (2) Као глобални гравитациони модел се користи Земљин гравитациони модел (*Earth Gravitational Model - 1996 (EGM-96)*), који садржи податке о великим таласним дужинама гравитационог поља до 360 степени.
- (3) На географским позицијама гдје EGM-96 не достиже захтијевану тачност за надморску висину и ундулацију геоида дефинисану у Анексу 14, Том I и II, на бази

података добијених из EGM-96 развиће се и користити државни, регионални и локални модели геоида који садрже податке високе резолуције (краткоталасно гравитационо поље). Када се користи неки други модел геоида, у Зборнику ваздухопловних информација (AIP) се мора навести опис модела који је у употреби, укључујући и параметре захтијеване за претварање висине између модела у употреби и EGM-96.

- (4) Додатно на податак о надморској висини у односу на MSL (геоид), за специфичне измјерене позиције на земљи публикаваће се и ундулација геоида (у односу на WGS-84 елипсоид - *WGS-84 ellipsoid*) за оне позиције спецификоване у Додатку 1 ICAO Анекса 15 (*Appendix 1, ICAO Annex 15 - Aeronautical Information Services*);
- (5) Величина публиковане резолуције надморске висине и ундулације геоида мора бити као што је спецификовано у Табели број 2, Додатка 1 овог правилника, док величина картографске резолуције надморске висине и ундулације геоида мора бити као што је спецификовано у ICAO Анексу 4, Додатак 6, Табела 2 (*ICAO Annex 4 - Aeronautical Charts, Appendix 6, Table 2*).

Члан 10.

(Временски референтни систем)

- (1) Грегоријански календар и координисано универзално вријеме (UTC) користи се као временски референтни систем у међународном цивилном ваздухопловству.
- (2) Ако постоји потреба за кориштењем другог временског референтног система за неке апликације, у каталог објеката или у метаподатке везане за шему или скуп података за апликацију се уноси опис тог система или референца на документ који описује тај временски референтни систем.
- (3) Ако се користи неки други временски референтни систем (нпр. локално вријеме - *Local Time*) то се објављује у AIP-у GEN 2.1.2 Зборника ваздухопловних информација (AIP).

Члан 11.

(Кориштење језика, јединица мјера и скраћеница)

- (1) Сваки дио IАIP-а, намијењен за међународну дистрибуцију, који се изражава слободним текстом, исписује се на енглеском језику, а имена мјеста се исписују у складу са локалном употребом, латиничним писмом.
- (2) Јединице мјере, које се користе у стварању, обради и дистрибуцији ваздухопловних података и информација, морају бити у складу са Правилником о употреби мјерних јединица у цивилном ваздухопловству ("Службени гласник БиХ", број 20/11).
- (3) У пружању услуга ваздухопловног информисања користе се ICAO скраћенице ако је то погодно и ако њихово кориштење олакшава дистрибуцију ваздухопловних података и информација.

Члан 12.

(Ауторска права)

У циљу заштите улагања у производе пружаоца услуга ваздухопловног информисања, и да би се обезбиједила боља контрола њихове употребе, могу се примјенити ауторска права на AIS производе у складу са законима и другим прописима БиХ из области интелектуалног власништва.

Члан 13.

(Захтјеви за управљање ваздухопловним информацијама)

- (1) Пружалац услуга ваздухопловног информисања успоставља ресурсе и процесе за управљање ваздухопловним информацијама који омогућавају благовремено прикупљање, обраду, складиштење,

интеграцију, размјену и достављање ваздухопловних података и информација гарантованог квалитета у оквиру система управљања ваздушним саобраћајем.

- (2) Пружалац услуга ваздухопловног информисања успоставља систем квалитета који садржи процедуре, процесе и ресурсе неопходне за имплементацију управљања квалитетом на сваком функционалном нивоу и демонстрира, када је то потребно, управљање квалитетом на сваком функционалном нивоу.
- (3) Процедуре из става (2) овог члана у сваком тренутку морају да омогуће слиједљивост података до њиховог извора, тако да се исправе неправилности и грешке које се уоче у току фаза стварања, односно ажурирања или у оперативној употреби.

Члан 14.

(Валидација и верификација ваздухопловних података и информација)

- (1) Прије достављања пружаоцу услуга ваздухопловног информисања, оригинатори података/извори података провјеравају ваздухопловне податке и информације који се објављују као дио IАIP-а, како би се обезбиједило да су обухваћене све неопходне информације и да су потпуно исправне.
- (2) Након пријема ваздухопловних података и информација, пружалац услуга ваздухопловног информисања примјењује успостављене процедуре за валидацију и верификацију ваздухопловних података и информација, којима се обезбјеђује задовољавање захтјева квалитета (тачност, резолуција, интегритет и слиједљивост).

Члан 15.

(Тачност ваздухопловних података)

Тачност ваздухопловних података се усклађује са спецификацијама које су дате у ICAO Анексу 11, поглавље 2 (*ICAO Annex 11 - Air Traffic Services, Chapter 2*), и ICAO Анексу 14, Томови I и II, поглавље 2 (*ICAO Annex 14 - Aerodromes, Volume I and II, Chapter 2*) при чему се разликују три врсте координата:

- a) измјерене тачке (прагови полетно-слетне стазе, позиције навигационих уређаја, итд);
- b) израчунате тачке (математички прорачунате координате тачака у простору на основу координата познатих измјерених тачака);
- c) декларисане тачке (нпр. границе FIR -а).

Члан 16.

(Резолуција ваздухопловних података)

Резолуција објављених ваздухопловних података се усклађује са спецификацијама које су дате у Прилогу I овог правилника.

Члан 17.

(Интегритет ваздухопловних података)

- (1) Класификација интегритета ваздухопловних података се усклађује са захтјевима из табела које се налазе у Прилогу I овог правилника.
- (2) Интегритет ваздухопловних података се одржава кроз читав процес обраде података, почевши од мјерења, односно настанка података, па до дистрибуције сљедећем намјераваном кориснику.
- (3) У зависности од начина испоруке, дистрибуција до сљедећег намјераваног корисника може да буде:
 - a) физичка дистрибуција, која се постиже кроз испоруку физичког пакета (нпр. поштанска услуга), или
 - b) директна електронска дистрибуција, која се постиже кориштењем директне електронске везе

- између пружаоца услуга ваздухопловног информисања и слjedeћег намјераног корисника.
- (4) Поступци валидације и верификације се заснивају на примјењеној класификацији интегритета и омогућавају:
- за рутинске податке - да се избјегне губљење података или њихова промјена у току обраде;
 - за битне податке - да се губљење или промјена података не десе у току било којег дијела процеса и да се укључе додатни процеси, ако је то потребно, како би се узели у обзир потенцијални ризици у укупној архитектури система и обезбиједио интегритет података на овом нивоу;
 - за критичне податке - да се губљење или промјена података не десе у току било којег дијела процеса и да се укључе додатни процеси за гаранцију интегритета којима се потпуно ублажавају посљедице грешака које су уочене у току анализе укупне архитектуре система и које представљају потенцијалне ризике за интегритет података.

Члан 18.

(Метаподаци)

- Метаподаци се прикупљају у току обраде и размјене ваздухопловних података кроз читав ланац ваздухопловног информисања, од мјеста гдје настају, до дистрибуције слjedeћем намјераном кориснику.
- Прикупљени метаподаци обавезно садрже:
 - назив организације или субјеката који обављају било какву активност у вези с настанком, преносом или обрадом података;
 - активност која се обавља, и
 - датум и вријеме обављања активности.

Члан 19.

(Заштита ваздухопловних података)

- Ваздухопловни подаци и скупови података се штите у складу са техникама за обезбјеђивање, утврђивање вјеродостојности и уочавање грешака у подацима.
- Скупови ваздухопловних података у електронском облику се штите 32-битним алгоритмом за контролу цикличне редунданције који се примјењује у оквиру електронске апликације која се бави тим скуповима података.
- Заштита кориштењем 32-битног алгоритма за контролу цикличне редунданције се примјењује на класе интегритета из члана 17. овог правилника.

Члан 20.

(Употреба аутоматизације)

- Ако се у циљу побољшавања благовремености, квалитета, ефикасности и економичности услуга ваздухопловног информисања уводи аутоматизација, она мора да обезбиједи:
 - дигиталну размјену ваздухопловних података између учесника у ланцу обраде података;
 - кориштење модела за размјену ваздухопловних информација и модела за размјену података који су глобално интероперабилни.
- Ако се ваздухопловни подаци и информације стављају на располагање у различитим форматима, мора да се обезбиједи конзистентност података и информација у тим форматима.

Члан 21.

(Систем управљања квалитетом)

- Пружалац услуга ваздухопловног информисања примјењује и одржава систем управљања квалитетом који обухвата све функције ваздухопловног

информисања из члана 5. овог правилника и који се доказује на сваком од функционалних нивоа.

- Управљање квалитетом се примјењује у читавом ланцу ваздухопловног информисања, од стварања података до дистрибуције слjedeћем намјераном кориснику, узимајући у обзир намјерану употребу података.
- Систем управљања квалитетом, успостављен у складу са ставом (1) овог члана, мора бити у складу са ISO 9000 серијом стандарда.
- Сертификат ISO 9000, који је издала одговарајућа акредитована организација, је довољан доказ о усклађености са захтјевом из става (1) овог члана.
- У оквиру успостављеног система управљања квалитетом, пружалац услуга ваздухопловног информисања одређује компетенције, знање, вјештине и способности који су потребни за вршење сваке функције ваздухопловног информисања, дефинише обуку особља које извршава те функције и успоставља процесе којима се обезбјеђује да то особље посједује компетенције потребне за вршење функција које су му додијељене.
- Квалификације особља се потврђују вођењем одговарајућих евиденција и кроз иницијалне и периодичне провјере којима се од особља тражи да покаже потребну компетентност и које се користе као начин да се открију и исправе недостаци.
- Систем управљања квалитетом садржи начела, процесе и поступке, укључујући оне за кориштење метаподатака, којима се обезбјеђује и верификује да су ваздухопловни подаци слиједљиви кроз ланац ваздухопловног информисања, чиме се омогућава да се препознају узроци грешака и нерегуларности у кориштењу података, да се оне исправе и да се обавијесте корисници на које могу да имају утицаја.
- Систем управљања квалитетом обезбјеђује корисницима неопходне гаранције и поузданост да дистрибуирани ваздухопловни подаци и информације испуњавају услове који се односе на квалитет ваздухопловних података по питању тачности, резолуције и интегритета, као и услове који се тичу слиједљивости података пружањем одговарајућих метаподатака на начин прописан у члану 17. овог правилника.
- Систем управљања квалитетом гарантује да ваздухопловни подаци имају одговарајући период важења за намјерано кориштење, као и да се достављају благовремено, у складу са договореним роковима.
- Пружалац услуга ваздухопловног информисања предузима све потребне мјере за праћење усаглашености са системом квалитета, откривање неусаглашености, предузимање корективних мјера и евидентирање и документовање налаза и корективних мјера.

Члан 22.

(Људски фактор)

Приликом пружања услуга ваздухопловног информисања, као и приликом дизајнирања, обраде и дистрибуције ваздухопловних података и информација, узимају се у обзир принципи људског фактора који олакшавају њихово кориштење, а нарочита пажња се посвећује интегритету информација у случајевима у којима је потребна људска интеракција.

Члан 23.

(AIRAC - опште одредбе)

- (1) Информације о околностима из Прилога II овог правилника се дистрибуирају у оквиру регулисаног система AIRAC, који се заснива на унапријед одређеним датумима ступања на снагу у интервалима од 28 дана.
- (2) AIRAC информације се не мијењају у року од најмање 28 дана, осим ако су привременог карактера и не трају током цијелог тог периода.
- (3) Уколико нема информација које треба објавити одређеног AIRAC датума, објављује се информација NIL и дистрибуира путем NOTAM-а или на други погодан начин најкасније један циклус прије оног AIRAC датума ступања на снагу на који се односи.
- (4) За измјене оперативно значајних ваздухопловних података и информација које захтијевају картографски рад и/или ажурирање навигационих база података извори података/оригинатори података планирају датуме ступања на снагу који се поклапају са AIRAC датумима ступања на снагу.
- (5) Као датуми ступања на снагу се, по правилу, не користе датуми унутар AIRAC циклуса између 21. децембра и 17. јануара, укључујући и њих.

Члан 24.

(Пружање информација у штампаној форми)

- (1) Пружалац услуга ваздухопловног информисања дистрибуира информације у штампаном облику најкасније 42 дана прије дана ступања на снагу, с циљем да буду достављене корисницима најкасније 28 дана прије ступања на снагу.
- (2) Уколико се планирају значајне измјене, а ако је могуће унапријед дати обавјештење о томе, пружалац услуга ваздухопловног информисања дистрибуира AIRAC информације у штампаном облику најкасније 56 дана прије дана ступања на снагу.
- (3) Став (2) овог члана се примјењује и на успостављање околности наведених у Дијелу 3 Прилога II овог правилника и на унапријед планиране значајне измјене у вези с тим околностима, као и на друге значајне измјене, ако је то неопходно.

Члан 25.

(Пружање информација у електронском облику)

- (1) Приликом ажурирања садржаја ваздухопловне базе података у вези са околностима из Дијела I Прилога II овог правилника пружалац услуга ваздухопловног информисања мора да обезбиди да се датуми ступања на снагу промјена поклапају са AIRAC датумима ступања на снагу.
- (2) Информације које се пружају у електронском облику у вези са околностима из Дијела I Прилога II овог правилника пружалац услуга ваздухопловног информисања мора да дистрибуира, односно стави на располагање на такав начин да стигну до корисника најкасније 28 дана прије AIRAC датума ступања на снагу.
- (3) Ако се планирају значајне измјене и ако је могуће унапријед дати обавјештење о томе, пружалац услуга ваздухопловног информисања дистрибуира, односно ставља на располагање информације које се пружају у електронском облику најкасније 56 дана прије ступања на снагу.

Члан 26.

(Ваздухополовни информативни циркулар)

- (1) Ваздухопловни информативни циркулар (у даљем тексту: AIC) израђује се ако је потребно да се објаве ваздухопловне информације које не испуњавају услове за укључивање у зборник ваздухопловних информације (AIP) или за објављивање путем NOTAM-а.
- (2) AIC се израђује ако је потребно да се објаве:
 - a) дугорочна најава било какве промјене у прописима, поступцима или средствима;
 - b) информације савјетодавне природе или објашњења која утичу на безбједност летења;
 - c) информације савјетодавне природе или објашњења која се тичу техничких, законодавних или административних питања;

Члан 27.

(Информације које се објављују путем AIC-а)

Информације које се објављују путем AIC обухватају:

- a) најаву значајних измјена у поступцима за пружање услуга у ваздушној пловидби, расположивим службама и средствима;
- b) најаву примјене нових навигационих система;
- c) значајне информације које произилазе из истраживања удеса или незгода, а које имају утицаја на безбједност летења;
- d) информације о прописима који се односе на заштиту међународног цивилног ваздухопловства од незаконитог ометања;
- e) медицинске савјете о питањима од посебног интереса за пилоте;
- f) упозорења пилотима о избјегавању физичких опасности;
- g) утицај извјесних временских појава на операције ваздухоплова;
- h) информације о новим опасностима које утичу на технике опслуживања ваздухоплова;
- i) прописе који се односе на превоз ваздушним путем робе за коју постоје ограничења;
- j) упућивање на одредбе домаћих прописа и њихове евентуалне измјене;
- k) начин издавања дозвола летачком особљу;
- l) обуку ваздухопловног особља;
- m) примјену, односно изузећа од прописа у домаћој регулативи;
- n) савјете о употреби и одржавању специфичне врсте опреме;
- o) актуелну или планирану расположивост нових или ревидираних издања ваздухопловних карата;
- p) опремљеност комуникационом опремом;
- g) информације у вези са смањњем буке;
- s) одабране налоге о пловидбености;
- t) промјене у NOTAM серијама или дистрибуцији, нова издања AIP-а или велике промјене у њиховом садржају, обиму покривања или формату;
- u) податке о плану чишћења снијега;
- v) друге податке сличне природе.

Члан 28.

(Информације о чишћењу снијега)

- (1) Плану чишћења снијега, који се објављује у секцији AIP-а AD 1.2.2, а чији је садржај наведен у Додатку 1, ICAO Анекса 15 (*Appendix 1, ICAO Annex 15 - Aeronautical Information Services*), додаје се сезонска информација која се објављује најкасније мјесец дана прије почетка зимских услова.

- (2) Сезонска информација из става (1) овог члана садржи:
- листу аеродрома/хелидрома на којима се очекује чишћење снијега током долазеће зиме:
 - у складу са системом полетно-слетних стаза и рулних стаза; или
 - планирано чишћење снијега, које одступа од система полетно-слетних стаза (дужина, ширина и број полетно-слетних стаза, рулне стазе и платформе на које то утиче или њихови дијелови);
 - информације које се тичу било ког центра намијењеног за координацију информација о текућим акцијама чишћења, о текућем статусу полетно-слетних стаза, рулних стаза и платформи;
 - подјелу аеродрома/хелидрома на листе дистрибуције SNOWTAM, којом се избегава потребна дистрибуција NOTAM-а;
 - напомену о мањим измјенама постојећег плана чишћења снијега, по потреби;
 - опис опреме за чишћење;
 - критеријуме за одређивање минимума критичног снијежног покривача на сваком аеродрому/хелидрому за који се почиње извјештавање.
- (3) Информације из става (2) овог члана, осим тачке с), се по потреби уносе у AIP.

Члан 29.

(AIC - Опште одредбе)

- Пружалац услуга ваздухопловног информисања одређује који AIC треба да има међународну дистрибуцију.
 - Сваком AIC-у се додјељује сукцесивни серијски број базиран на календарској години.
 - Ако се AIC дистрибуира у више од једне серије, свака серија се обилежава посебним словом.
 - Ако постоји значајан број AIC-а који су на снази, врши се њихово разврставање и идентификација према садржају помоћу различитих боја.
 - Контролна листа AIC-а се објављује најмање једном годишње и доставља се свим корисницима који примају AIC-е.
- с) присуством и дубином снијега, леда или воде на полетно-слетним стазама, укључујући и њихов утицај на површинско трење;
- д) снијегом који је нагомилан или нанесен на полетно-слетне стазе, рулне стазе или поред њих;
- е) паркираним ваздухопловима или другим објектима на рулним стазама или у њиховој непосредној близини;
- ф) присуством других привремених опасности;
- г) присуством птица које представљају потенцијалну опасност за операције ваздухоплова;
- h) отказом или неправилним радом дијела или укупног система свјетлосног обилежавања на аеродрому, укључујући прилазна свјетла, свјетла прага полетно-слетне стазе, свјетла полетно-слетне стазе, свјетла рулних стаза, свјетла за обилежавање препрека и немогућности кориштења маневарских површина, као и електричног напајања аеродрома;
- и) отказом, неправилним радом и промјеном у оперативном статусу SSR (*secondary surveillance radar*), ADS-B (*automatic dependent surveillance - broadcast*), ADS-C (*automatic dependent surveillance - contract*), CPDLC (*controller-pilot data link communications*), D-ATIS (*data link automatic terminal information service*), D-VOLMET (*data link VOLMET*), радио-навигационих услуга, VHF (*very high frequency*) ваздухопловних говорних канала, система за осматрање RVR (*runway visual range*) и секундарног електричног напајања;
- ј) присуством и радом мисија хуманитарне помоћи (нпр. мисија Уједињених нација), заједно са свим повезаним поступцима и/или ограничењима.
- (2) Важећи NOTAM-и од оперативног значаја и друге информације хитне природе морају да буду доступне летачком особљу у облику претполетних информативних билтена у слободном тексту (PIB).

Члан 32.

(Аутоматизовани системи за претполетно информисање)

- За претполетно информисање се користе аутоматизовани системи у циљу доступности ваздухопловних података особљу које учествује у операцијама летења, укључујући летачко особље, за потребе самосталног информисања, планирања лета и информисања ваздухоплова у лету.
 - Ако се користи аутоматизовани систем за претполетно информисање, он мора да чини доступним информације из члана 31. овог правилника.
 - За потребе консултација са особљем пружаоца услуга ваздухопловног информисања, телефоном или на други одговарајући начин, особљу које учествује у операцијама летења, укључујући летачко особље и друго заинтересовано ваздухопловно особље, се стављају на располагање просторије и опрема са самостално информисање.
 - Аутоматизовани системи за претполетно информисање, који пружају ваздухопловне податке и информације за самостално информисање, планирање лета и услуге информисања ваздухоплова у лету морају да:
 - обезбиједи непрекидно и благовремено ажурирање својих база података и праћење валидности и квалитета ваздухопловних података које садрже;
 - омогућавају приступ, путем одговарајућих начина телекомуникације, оперативном особљу, укључујући летачко особље, друго заинтересовано
- (1) На сваком аеродрому/хелидрому, који се користи за међународни ваздушни саобраћај, ваздухопловне информације, које су од суштинског значаја за безбједност, редовност и ефикасност ваздушне пловидбе, а које се односе на дијелове рута које полазе са тог аеродрома/хелидрома, морају да буду доступне особљу које учествује у операцијама летења, укључујући летачко особље и особље одговорно за претполетно информисање.
- (2) Ваздухопловне информације за претполетно планирање на аеродромима/хелидромима из става (1) овог члана обухватају одговарајуће елементе IAP-а, мапе и карте.

Члан 31.

(Додатне претполетне информације)

- За потребе претполетног информисања обезбјеђују се додатне информације које се односе на аеродром полијетања, а које обухватају информације у вези са:
 - изградњом или радовима на одржавању на маневарским површинама или у њиховој непосредној близини;
 - неравнинама на било ком дијелу маневарских површина, обилеженим или необилеженим (нпр. оштећени дијелови асфалта);

- ваздухопловно особље и друге ваздухопловне кориснике;
- c) обезбиједи (на захтјев) у штампаном облику, ваздухопловне податке и информације којима се приступа;
 - d) омогуће приступ и претраживање који се заснивају, према потреби, на скраћеном слободном тексту, ИСАО локацијским индикаторима или другим одговарајућим механизмима;
 - e) обезбиједи брз одговор на захтјев корисника.

Члан 33.

(Информисање после лета)

Пружалац услуга ваздухопловног информисања обезбјеђује да се на аеродромима организује пријем информација које се тичу стања рада средстава за ваздушну пловидбу, као и присуства птица, које су уочили чланови посаде ваздухоплова, и да се те информације дистрибуирају како захтијевају околности.

Члан 34.

(Захтјеви за телекомуникацијама)

- (1) Међународна NOTAM канцеларија повезана је ваздухопловним фиксним везама (AFS).
- (2) AFS везе обезбјеђују комуникацију у штампаној форми.
- (3) Међународна NOTAM канцеларија повезана је, путем ваздухопловних фиксних веза, са следећим тачкама територије на којој пружа услуге:
 - a) центрима обласне контроле и центрима за информисање у лету и
 - b) аеродромима/хелидромима на којима је успостављена аеродромска јединица ваздухопловног информисања у складу са чл. 30, 31, 32. и 33. овог правилника.

Члан 35.

(Намјена података)

- (1) Подаци о терену и препрекама у електронском облику намијењени су за следеће апликације у ваздушној пловидби:
 - a) систем упозорења о (опасном) приближавању земљи са функцијом избјегавања терена (*Ground Proximity Warning System*) и систем за упозорење о минималној безбједној висини (*MSAW - Minimum Safe Altitude Warning*);
 - b) утврђивање поступака за посебне околности за употребу у случајевима нужде током прекинутог слијетања и полијетања;
 - c) анализа оперативних ограничења ваздухоплова;
 - d) израда инструменталних поступака за летење (укључујући и поступак кружења);
 - e) одређивање поступака понирања (*drift-down*) на рути и локације принудног слијетања;
 - f) систем за напредно вођење и контролу кретања на површинама (*Advanced Surface Movement Guidance and Control System*);
 - g) израда ваздухопловних карата и база података у ваздухопловима.
- (2) Подаци о препрекама и терену у електронском облику могу се користити и за друге намјене, као што су уређаји за симулирање летења и системи за синтетичку слику или као помоћ при одређивању ограничења висине или уклањању препрека које представљају опасност за ваздушну пловидбу.

Члан 36.

(Области покривања и захтјеви за пружање података)

- (1) Области покривања, за скупове података о терену и препрекама у електронском облику, одређују се као:

- a) Област 1 (*Area 1*) - покрива читаву територију;
- b) Област 2 (*Area 2*) - у непосредној близини аеродрома. Област 2 се даље дијели на следећи начин:
 - 1) Област 2a (*Area 2a*) - правоугаоног облика око полетно-слетне стазе, која обухвата полетно-слетну стазу и стазу за заустављање, плус чистине, уколико постоје;
 - 2) Област 2b (*Area 2b*) - област која се протеже од краја области 2a у правцу полијетања, у дужини од 10 km и са нагибом од 15% са обје стране;
 - 3) Област 2c (*Area 2c*) - простор који се протеже од краја области 2a и 2b до 10 km од границе Области 2a;
 - 4) Област 2d (*Area 2d*) - подручје изван Области 2a, 2b и 2c до 45 km од референтне тачке аеродрома или до постојеће ТМА, у зависности шта је ближе.
- c) Област 3 (*Area 3*) - област која се граничи са маневарским површинама аеродрома и која се протеже хоризонтално од ивице полетно-слетне стазе до 90 m од осе полетно-слетне стазе и 50 m од ивице свих других дијелова маневарских површина аеродрома;
- d) Област (*Area 4*) - област која се протеже 900 m испред прага полетно-слетне стазе и 60 m са сваке стране у односу на продужену осу полетно-слетне стазе у правцу прилаза, на полетно-слетним стазама за прецизно прилажење категорије II или III.

Члан 37.

(Захтјеви за пружање података у Областима 1 и 2)

- (1) За Област 1 се у електронском облику обезбјеђују подаци о терену и подаци о препрекама вишим од 100 m изнад тла.
- (2) На аеродромима који се редовно користе у међународном цивилном ваздухопловству се обезбјеђују подаци о терену у електронском облику за:
 - a) област 2a;
 - b) равна путања полијетања; и
 - c) област ограничену хоризонталним границама аеродромских површина за ограничавање препрека.
- (3) На аеродромима који се редовно користе у међународном цивилном ваздухопловству се обезбјеђују подаци о препрекама у електронском облику за:
 - a) Област 2a - за препреке које продиру одговарајуће површи за прикупљање података о препрекама које су наведене у Додатку 8 ИСАО Анекса 15 (*Appendix 8, ICAO Annex 15*);
 - b) објекте у равни путања полијетања који се пружају изнад равне површи са нагибом 1,2% која има заједничку основу са равни путања полијетања.
- (4) На аеродромима који се редовно користе у међународном цивилном ваздухопловству се обезбјеђују подаци о терену и препрекама у електронском облику за Области 2b, 2c и 2d, за препреке и терен који продиру одговарајућу површ за прикупљање података о терену и препрекама из Додатка 8 ИСАО Анекса 15 (*Appendix 8, ICAO Annex 15 - Aeronautical Information Services*), осим података о препрекама чија је висина мања од 3 m изнад тла у Области 2d или мања од 15 m изнад тла у Области 2c.

- (5) Ако се Области 2 сусједних аеродрома преклапају, закључују се споразуми о координацији за пружање података о терену и препрекама за Област 2, како би се осигурало да су исти подаци за терен или препреку тачни.
- (6) На аеродромима који се налазе у близини државних граница закључују се споразуми између држава у циљу размјене података о терену и препрекама за Област 2.

Члан 38.

(Захтјеви за пружање података у Областима 3 и 4)

- (1) На аеродромима који се редовно користе у међународном цивилном ваздухопловству се обезбјеђују подаци о терену и препрекама у електронском облику за Област 3 - за препреке и терен који продиру одговарајућу површ за прикупљање података о препрекама из Додатка 8 ICAO Анекса 15 (*Appendix 8, ICAO Annex 15 - Aeronautical Information Services*), слика А8-3.
- (2) На аеродромима који се редовно користе у међународном цивилном ваздухопловству се обезбјеђују подаци о терену и препрекама у електронском облику за Област 4 - за препреке и терен који продиру одговарајућу површ за прикупљање података о препрекама из Додатка 8 ICAO Анекса 15 (*Appendix 8, ICAO Annex 15 - Aeronautical Information Services*) за све полетно-слетне стазе за прецизно прилажење категорије II или III, гдје су детаљније информације о терену потребне операторима у циљу процјене утицаја терена на одређивање висине кориштењем радио-висиномјера.

Члан 39.

(Скуп података о терену - садржај, нумеричка спецификација и структура)

- (1) Скуп података о терену садржи дигиталне скупове података који представљају површину терена у облику континуираних вриједности висина на свим пресецима (тачкама) дефинисане мреже, у односу на заједничку референтну тачку, при чему је мрежа тачака терена угаона или линеарна, правилног или неправилног облика.
- (2) Скуп података о терену у електронском облику обухвата просторни (позиција и надморска висина), тематски и временски аспект површине Земље, укључујући природно настале објекте (нпр. планине, брда, гробене, долине, водене површине, стални снијег и лед), осим препрека.
- (3) У зависности од метода прикупљање података, скуп података о терену у електронском облику представља континуирану површину која постоји на огољеном тлу, на врху вегетационе површине или негдје између, познату као "прва рефлектујућа површ".
- (4) Скуп података о терену садржи само један тип објеката, односно терен који је описан карактеристикама датим у Табели А8-3 (*Table A8-3, ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services, Appendix 8*). Карактеристике терена наведене у Табели А8-3 (*Table A8-3, ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services, Appendix 8*) представљају минимум карактеристика терена и они који су назначени као обавезни морају бити евидентирани у бази података о терену.
- (5) Подаци о терену у електронском облику за сваку област морају да буду у складу са важећим нумеричким

захтјевима наведеним у Додатку 8 ICAO Анекса 15, Табела А8-1 (*Appendix 8, Table A8-1, ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*).

Члан 40.

(Скуп података о препрекама - садржај, нумеричка спецификација и структура)

- (1) Подаци о препрекама садрже дигиталну презентацију вертикалног и хоризонталног опсега препреке.
- (2) Елементи података о препрекама су објекти који су представљени у скуповима података као тачке, линије или полигони.
- (3) У скупу података о препрекама се обезбјеђују сви дефинисани типови препрека који се описују према списку обавезних карактеристика наведених у Додатку 8, ICAO Анекса 15, Табела А8-4 (*Appendix 8, Table A8-3, ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*).
- (4) Подаци о препрекама у електронском облику за сваку област морају да буду у складу са нумеричким захтјевима у Додатку 8, ICAO Анекса 15, Табела А8-2 (*Appendix 8, Table A8-2, ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services*).

Члан 41.

(Спецификација информационог производа о терену и препрекама)

- (1) У циљу подршке размјене и кориштења скупова података о терену и препрекама између различитих извора података и корисних података, користи се серија стандарда ISO 19100 за географске информације као општи оквир за моделирање података.
- (2) Приказ доступних скупова података о терену и препрекама у електронском облику обезбјеђује се у облику спецификације информационог производа о терену, као и спецификације информационог производа о препрекама, на основу којих корисници услуга у ваздушној пловидби врше процјену производа и утврђују да ли они испуњавају захтјеве за њихову намјерану употребу.
- (3) Спецификација информационог производа о терену обухвата преглед и обим спецификације, идентификацију информационог производа, садржај података и структуру, референтни систем, квалитет података, прикупљање података, одржавање података, приказ података, достављање података, додатне информације и метаподатке.
- (4) Преглед спецификације информационог производа о терену или спецификације информационог производа о препрекама садржи опште информације о информационом производу.
- (5) Спецификације података о терену не морају да буду хомогене у цијелом информационом производу, већ могу да се разликују за различите дијелове скупова података, при чему се за сваки подскуп података одређује опсег спецификације.
- (6) Информације о идентификацији у вези са информационом производом за терен и препреке садрже назив производа, кратак опис садржаја, сврху и просторну резолуцију, ако је потребно (општи приказ густине просторних података), географско подручје које покрива информациони производ и додатне информације.
- (7) Информације о садржају скупова података о терену или препрекама који се заснивају на објектима се описују у виду:

- a) апликационе шеме, која обезбјеђује формални опис структуре података и садржај скупова података;
- b) каталога објеката, који обезбјеђује семантику за све објекте, заједно са њиховим карактеристикама и доменима вриједности за карактеристике, врстама релација над објектима и операцијама над објектима, односно наслеђивања и ограничењима.
- (8) Спецификације информационог производа о терену и препрекама морају јасно да назначе покривање и/или визуелне приказе које садрже и да обезбиједи опис сваког од њих, при чему се покривање сматра подтипом објекта и може да буде изведено из колекције објеката који имају заједничке карактеристике.
- (9) Спецификације информационог производа о терену и препрекама садрже информације о референтном систему који се користи у информационом производу, што укључује просторни и временски референтни систем.
- (10) Спецификације информационог производа о терену и препрекама идентификују захтјеве квалитета података за сваки информациони производ, што подразумијева приказ прихватљивих нивоа квалитета и одговарајућих мјера за квалитет података, који обухвата све елементе и поделементе квалитета података.
- (11) Спецификација информационог производа о терену укључује приказ начина прикупљања података који представља општи опис извора и поступака који се примјењују за снимање података о терену.
- (12) Принципи и критеријуми који се примјењују за одржавање скупова података о терену и препрекама се обезбјеђују спецификацијом података, укључујући учесталост са којом се информациони производ ажурира, при чему је од посебног значаја информација о одржавању скупова података о препрекама и назнака принципа, метода и критеријума који се примјењују на одржавање података о препрекама.
- (13) Спецификација информационог производа за терен садржи информацију о томе да ли су подаци садржани у скуповима података представљени као графички приказ, нацрт или слика.
- (14) Спецификације информационог производа о терену и препрекама садрже и информацију о достављању производа, укључујући информације о форматима и медијима за достављање.
- (15) У спецификације информационог производа се укључују основни елементи метаподатака за терен и препреке, као и додатне ставке метаподатака које треба да буду обезбијеђене, заједно са форматом и кодирањем метаподатака.
- (16) Спецификација информационог производа о препрекама, подржана географским координатама за сваки аеродром који је укључен у скуп података, описује:
- Области 2a, 2b, 2c, 2d;
 - раван путање полијетања;
 - површи за ограничавање препрека.

Члан 42.

(Картографски подаци о аеродрому, захтјеви за пружање)

- (1) Картографски подаци о аеродрому требају бити подржани подацима о терену и препрекама у електронском облику за Област 3, како би се обезбиједила конзистентност и квалитет свих географских података који су повезани са аеродромом.
- (2) Захтјеви за тачношћу и интегритетом, везани за картографске податке о аеродрому, садржани су у

ICAO Анексу 14, Том I, Додатак 5 (ICAO Annex 14 - Aerodromes, Volume I, Appendix 5).

Члан 43.

(Картографски подаци о аеродрому, спецификације производа)

- (1) За спецификацију картографских података о аеродрому као референтни оквир користиће се серија стандарда ISO 19100.
- (2) Картографски подаци о аеродрому биће описани као у серији стандарда ISO 19131.

Члан 44.

(База картографских података о аеродрому, садржај и структура сета података)

- (1) Садржај и структура сета картографских података о аеродрому биће дефинисана у форми каталога карактеристика.
- (2) Картографски подаци о аеродрому садржаваће картографске податке о аеродрому који се састоје од каталога карактеристика.
- (3) Картографски метаподаци о аеродрому биће у складу са серијом стандарда ISO 19115.

Члан 45.

(Престанак важења)

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о услугама ваздухопловног информисања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 33/13, од 30.04.2013. године).

Члан 46.

(Ступање на снагу)

Правилник ступа на снагу осми дан од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 1-3-02-2-194-1/17

09. марта 2017. године

Бања Лука

Генерални директор

Борђе Ратковица, с. р.

ПРИЛОГ I - КЛАСИФИКАЦИЈА РЕЗОЛУЦИЈЕ ОБЈАВЉИВАЊА И ИНТЕГРИТЕТА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Табела број 1 - Географска ширина и дужина

Географска дужина и ширина	Публикација Резолуција	Класификација интегритета
Граничне тачке региона летних информација	1 min	рутинско
Граничне тачке P, R, D зона (изван граница СТА/CTR)	1 min	рутинско
Граничне тачке P, R, D зона (унутар граница СТА/CTR)	1 sec	битно
Граничне тачке СТА/CTR	1 sec	битно
Рутна навигациона средства, тачке укрштања, путне тачке, тачке на позицији чекања STAR/SID тачке	1 sec	битно
Препреке у Области 1 (шијела територија државе)	1 sec	рутинско
Референтна тачка аеродрома/хелидрома	1 sec	рутинско
Навигациона средства на аеродрому/хелидромену	1/10 sec	битно
Препреке у Области 3	1/10 sec	битно
Препреке у Области 2	1/10 sec	битно
Тачке завршног прилажење и остале битне тачке које чине поступак инструменталног прилажења	1/10 sec	битно
Прагови RWY	1/100 sec	критично
Крај RWY	1/100 sec	критично
Позиције за чекање за излазак RWY	1/100 sec	критично
Тачке на оси TWY/линији водили ка паркингу	1/100 sec	битно
Линија за означавање укрштања са TWY	1/100 sec	битно

Линија вођења ка излазу	1/100 sec	битно
Тачке на паркинг позицији/тачке провјере INS	1/100 sec	рутинско
Геометријски центар прага TLOF-а или FATO-а, хелидрома	1/100 sec	критично
Границе платформе (полигон)	1/10 sec	рутинско
Платформа за одлеђивање (полигон)	1/10 sec	рутинско

Напомена: Видјети Додатак 8 ICAO Анекса 15 (ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services, Appendix 8) за графичке приказе површина за прикупљање података о препрекама и критеријуме који се користе за идентификацију препрека у дефинисаним подручјима.
ПРИЛОГ I - КЛАСИФИКАЦИЈА РЕЗОЛУЦИЈЕ ОБЈАВЉИВАЊА И ИНТЕГРИТЕТА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Табела број 2 - Надморска/апсолутна/релативна висина

Надморска/апсолутна/релативна висина	Резолуција објављивања	Класификација интегритета
Надморска висина аеродрома	1 m или 1 ft	битно
WGS-84 ундулација геоида на позицији у којој је измјерена надморска висина аеродрома/хелидрома	1 m или 1 ft	битно
Праг RWY или FATO, непрецизно прилажење	1 m или 1 ft	битно
WGS-84 ундулација геоида на прагу RWY или FATO, геометријском центру TLOF, непрецизно прилажење	1 m или 1 ft	битно
Праг RWY или FATO, прецизно прилажење	0.1 m или 0.1 ft	битно
WGS-84 ундулација геоида на прагу RWY или FATO, геометријском центру TLOF, прецизно прилажење	0.1 m или 0.1 ft	битно
Висина прелета прага (висина референтног датума), прецизно прилажење	0.1 m или 0.1 ft	критично
Препреке у Области 2	1 m или 1 ft	битно
Препреке у Области 3	0.1 m или 0.1 ft	битно
Препреке у Области 1 (цијела територија државе)	1 m или 1 ft	рутинско
DME/P	3 m (10 ft)	битно
DME	30 m (100 ft)	битно
Минималне апсолутне висине	50 m или 100 ft	рутинско

Напомена: Видјети Додатак 8 ICAO Анекса 15 (ICAO Annex 15, Aeronautical Information Services, Appendix 8) за графичке приказе површина за прикупљање података о препрекама и критеријуме који се користе за идентификацију препрека у дефинисаним подручјима.
ПРИЛОГ I - КЛАСИФИКАЦИЈА РЕЗОЛУЦИЈЕ ОБЈАВЉИВАЊА И ИНТЕГРИТЕТА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Табела број 3 - Деклинација и магнетна варијација

Деклинација и магнетна варијација	Резолуција објављивања	Класификација интегритета
Деклинација станице VHF навигационог средства која се користи за техничко подешавање	1 степен	битно
Магнетна деклинација NDB навигационог средства	1 степен	рутинско
Магнетна деклинација аеродрома/хелидрома	1 степен	битно
Магнетна деклинација антене ILS локалајзера	1 степен	битно
Магнетна деклинација MLS азимута	1 степен	битно

ПРИЛОГ I - КЛАСИФИКАЦИЈА РЕЗОЛУЦИЈЕ ОБЈАВЉИВАЊА И ИНТЕГРИТЕТА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Табела број 4 - Смјер

Смјер	Резолуција објављивања	Класификација интегритета
Сегменти ваздушних путева	1 степен	рутинско

Смјер који се користи за формирање рутних и тачака у завршној контролисаној области (ТМА)	1/10 степен	рутинско
Сегменти рута за долазак/одлазак у завршној терминалној области (ТМА)	1 степен	рутинско
Смјер који се користи за формирање тачака у поступима инструменталног прилажења	1/100 степен	битно
Усмјерење ILS локалајзера (стварни)	1/100 степен	битно
Усмјерење нултог азимута (стварни)	1/100 степен	битно
Смјер RWY и FATO (стварни)	1/100 степен	рутинско

ПРИЛОГ I - ЗАХТЈЕВИ У ПОГЛЕДУ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХОПЛОВНИХ ПОДАТАКА

Табела број 5 - Дужина/растојање/димензије

Дужина/растојање/димензије	Резолуција објављивања	Класификација интегритета
Дужина сегмента ваздушног пута	1/10 km или 1/10 NM	рутинско
Растојање које се користи за формирање тачака	1/10 km или 1/10 NM	рутинско
Дужина сегмента рута за долазак/одлазак у завршној контролисаној области (ТМА)	1/100 km или 1/100 NM	битно
Растојање које се користи за формирање тачака у завршној контролисаној области (ТМА) и поступку инструменталног прилажења	1/100 km или 1/100 NM	битно
Дужине RWY и FATO, димензије TLOF	1 m или 1 ft	критично
Ширина полетно-слетне стазе (RWY)	1 m или 1 ft	битно
Растојање (од краја полетно-слетне стазе) до измјештеног прага	1 m или 1 ft	рутинско
Дужина и ширина RWY	1 m или 1 ft	битно
Дужина и ширина продужетка за заустављање	1 m или 1 ft	критично
Расположива дужина за слијетање	1 m или 1 ft	критично
Расположива дужина залета	1 m или 1 ft	критично
Расположива дужина за полијетање	1 m или 1 ft	критично
Расположива дужина за убрзавање и заустављање ваздухоплова	1 m или 1 ft	критично
Ширина појаса полетно-слетне стазе	1 m или 1 ft	битно
Ширина руле стазе	1 m или 1 ft	битно
Ширина појаса руле стазе	1 m или 1 ft	битно
Удаљеност антене ILS локалајзера до краја RWY	1 m или 1 ft	рутинско
Удаљеност антене путање понирања ILS од прага дуж осе	1 m или 1 ft	рутинско
Удаљеност ILS маркера од прага	1 m или 1 ft	битно
Удаљеност антене ILS DME од прага дуж осе	1 m или 1 ft	рутинско
Удаљеност антене азимута MLS до краја RWY	1 m или 1 ft	рутинско
Удаљеност антене надморске висине MLS од прага дуж осе	1 m или 1 ft	рутинско
Удаљеност антене MLS DME/P од прага дуж осе	1 m или 1 ft	битно

ПРИЛОГ II - ИНФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ОБЈАВЉУЈУ AIRAC СИСТЕМОМ ДИО I

- Успостављање, укидање или значајне планиране промјене (укључујући и пробне операције) које се примјењују на:
 - границе (хоризонталне и вертикалне), прописе и процедуре примјенљиве на:
 - области информисања ваздухоплова у лету (FIR);
 - контролисане области;
 - контролисане зоне;
 - савјетодавне области;
 - ATS руте;
 - сталне опасне, забрањене и ограничене зоне (укључујући врсту и период активности, ако су познати) и ADIZ;

- g. stalne oblasti ili rute ili dijelovi ruta na kojima je moguće presretna.
- 1.2 pozicije, frekvencije, pozivni znakovi, poznate neregularnosti i periodi održavanja radio-navigacionih uređaja i sredstava komunikacije i nadzora;
 - 1.3 postupke чекања и прилажења, поступке долазака и одлазака, поступке за смањење буке и било које друге значајне ATS поступке;
 - 1.4 прелазне нивое, прелазне апсолутне висине и минималне секторске апсолутне висине;
 - 1.5 метеоролошке уређаје (укључујући и емитовање/емисије) и поступке;
 - 1.6 полетно-слетне стазе и сате за заустављање;
 - 1.7 рулне стазе и платформе;
 - 1.8 аеродромске оперативне процедуре на земљи (укључујући поступке при смањеној видљивости);
 - 1.9 прилазна свјетла и свјетла полетно-слетне стазе;
 - 1.10 аеродромске оперативне минимуме, ако их објави држава;

ДИО 2

2. Успостављање, укидање и унапријед предвиђене значајне промјене које се односе на:
 - 2.1 позације, висине и освијетљеност навигационих препрека;
 - 2.2 радно вријеме аеродрома, средстава и служби;
 - 2.3 царинску, пасошку и здравствену службу;
 - 2.4 привремене опасне, забрањене и ограничене зоне и опасности по ваздушну пловидбу, војне вјежбе и групно летење ваздухоплова;
 - 2.5 привремена области или руте или њихове дијелове на којима постоји могућност пресрећања.

ДИО 3

3. Успостављање и унапријед предвиђене значајне промјене које се односе на:
 - 3.1 нове аеродроме намијењене обављању међународног IFR саобраћаја;
 - 3.2 нове полетно-слетне стазе намијењене за обављање IFR саобраћаја на међународним аеродромима;
 - 3.3 израду и структуру мреже рута ваздушног саобраћаја;
 - 3.4 дизајн и структуру сега терминалних процедура (укључујући промјене смјерова у процедури насталих промјеном магнетне деклинације);
 - 3.5 околности наведене у ставу (1) овог члана, ако је њима захваћена читава територија државе или било који њен значајан дио или ако се захтијева координација између сусједних држава.

Na osnovu člana 16. i člana 61. stav (1) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09), člana 14. stav (1) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK O USLUGAMA ZRAKOPLOVNOG INFORMIRANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

- (1) Ovim pravilnikom se propisuje način pružanja usluga zrakoplovnog informiranja, uključujući i zahtjeve koji se odnose na sistem kvaliteta.
- (2) Ovim pravilnikom se bliže propisuje sadržaj i izgled elemenata Integriranog paketa zrakoplovnih informacija (u

daljem tekstu: IAIP), vrste podataka koji se unose u IAIP, izvori podataka i način prikupljanja, dostavljanja i objavljivanja podataka.

Član 2.

(Pojmovi i skraćenice)

- (1) Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:
 - a) **Aerodrom** (*Aerodrome*): Unaprijed definirano područje na kopnu ili vodi (uključujući sve objekte, instalacije i opremu) namijenjeno za slijetanje, polijetanje i kretanje zrakoplova u bilo kojem dijelu ili cjelini;
 - b) **Aerodromski operator**: fizičko ili pravno lice kojem je izdata potvrda za korištenje aerodroma od strane nadležne zrakoplovne vlasti;
 - c) **Amandman na AIP** (*AIP Amendment*): Sadrži izmjene stalne prirode informacija objavljenih u AIP-u;
 - d) **AIS proizvod** (*AIS product*): Zrakoplovni podaci i zrakoplovne informacije u formi elemenata Integriranog paketa zrakoplovnih informacija (izuzev NOTAM-a i PIB-a), uključujući zrakoplovne karte ili u formi pogodnih/odgovarajućih elektronskih medija;
 - e) **Apsolutna visina** (*Altitude*): Vertikalna udaljenost nivoa, tačke ili objekta koji se smatra tačkom, mjereno od srednjeg nivoa mora (*MSL - Mean Sea Level*);
 - f) **Aspekti ljudskog faktora** (*Human factor principles*): Načela koja se primjenjuju na projektovanje zrakoplova, certifikaciju, obuku osoblja, operacije i održavanje, a čiji je cilj sigurna interakcija između čovjeka i komponenti drugih sistema, uzimajući u obzir značaj ljudskih mogućnosti;
 - g) **Datum** (*Date*): Bilo koja veličina ili skup veličina koji može da služi kao referenca ili osnova za izračunavanje drugih veličina (ISO 19104*);
 - h) **Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine** (*Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation*): Nadležna zrakoplovna vlast Bosne i Hercegovine;
 - i) **Državna nadzorna vlast/Nacionalno nadzorno tijelo** (*National Supervisory Authority*): označava BHDCA;
 - j) **Dodaci na AIP** (*AIP Supplement*): Privremene izmjene informacija u AIP-u, koje se objavljuju na posebnim/izdvojenim stranicama;
 - k) **Garancija kvaliteta** (*Quality assurance*): Dio upravljanja kvalitetom koji se bavi osiguravanjem uvjerenja da će zahtjevi kvaliteta biti ispunjeni (ISO 9000*);
 - l) **Geoid** (*Geoid*): Površina jednakih potencijala (ekvipotencijalna površina) u polju Zemljine gravitacije koja se poklapa sa neuznemirenim srednjim nivoom mora kontinuirano produženim kroz kontinente. Oblik geoida je nepravilan zbog lokalnih gravitacionih poremećaja (plima, salinitet, strujanja, i sl) i smjer gravitacije je upravan/normalan na geoid u svakoj tački;
 - m) **Gregorijanski kalendar** (*Gregorian calendar*): Kalendar u opštoj upotrebi. Prvi put je uveden 1582. godine kako bi se definirala godina koja bliže aproksimira tropsku godinu nego Julijanski kalendar (ISO 19108*);
 - n) **Heliodrom** (*Heliport*): Aerodrom ili određena površina na zemlji ili objektu koja je, u potpunosti ili